

HUNGARY

EXILE /1200/
 Refugees And Emigrants /1204/

M.J.
 6 May
 VII/1100

An Escape From Hungary.SOURCE TRIESTE:

See below.

DATE OF OBSERVATION:

Until 21 November 1953.

SUMMARY:

A former student of the teachers' training school at ESZTERGOM, 20 years old, coming from VÁCRÁTÓT. Since he did not comply with the repeated requests to work intensely in the organization of the Hungarian Communist Youth, the DISZ, he was denounced by the local Party section and no longer admitted to that school. One evening in October 1952, he had a violent quarrel with the Party secretary and to avoid being arrested, he had to escape. He fled to Yugoslavia, via the Mura Island. In Yugoslavia he spent quite some time in various concentration camps and finally, after two failed escapes, he reached TRIESTE on 21 November 1953.

EVALUATION COMMENT:

This report describes a successfully carried out escape from Hungary. It is in accordance with the routine of escaping through Yugoslavia.

X X X

Egy huszéves, VÁCRÁTÓTI illetőségű fiatalember, aki az 1945/46-os iskolai évtől a 47/48-as iskolai év első félévével bezárólag a VÁCI kegyesrendi gimnáziumba járt, 1949-es iskolaév második felében az állami általános iskola VIII. osztályát fejezte be. Ennek elvégzésével egy évet pihent, mivel édesapja 1944-ben eltűnt és ő lett édesanyja egyetlen támasza. 1950-ben beiratkozott az ESZTERGOMI állami tanítóképző intézetbe, ahol két osztályt végzett. 1952 nyarán hazament édesanyjához VÁCRÁTÓTra, ahol hét katasztális hold földjük volt.

VALENTICS Károly helybeli pártszervezeti titkár, mindenáron be akarta vonni a DISZ vezetőségi munkájába és augusztus 20-án, az úgynevezett alkotmányünnepen, azt kívánta tőle, hogy ő vigye a menet élén a vörös zászlót. Vallásos érzelmi lévén, minden esetben kitért a párttitkár unszólása elől. Ez az utóbbi nyilván feljelentette "népellenes" magatartásáért az iskola igazgatóságánál, mert amikor szeptember 1-én be akart iratkozni az ESZTERGOMI állami tanítóképző intézet /pedagógiai

/more/

gimnázium/ III. osztályába, a képző igazgatója szemrehányást tett neki, amiért távortartotta magát a DISZ-tevékenységtől. Többek közt arcába vágta, hogy "ilyen emberre a népidemokráciában nincs szükség".

Ekkor merült fel lelkében először a szökés gondolata.

Október 4-én este egyik barátjával sétált nyolc óra körül a falu főutcáján, melynek egyik fele az Alkotmány ut, másik fele a Szabadság utca.

Epp egy matematikai tételen vitakoztak, amikor a sötétségben egy alak suhant el mellettük: VALENTICS, a párttitkár. A hely, a körülmények, az utca kihaltsága, a nagy sötétség, mind kitűnő alkalmul szolgált a leszámolásra, azzal az emberrel, akinek köszönhetette diákpályája de-
rékhetőségét.

Utánasietett, megállította, minden további nélkül az arcába ütött. A 35-40 év körüli párttitkár rögtön reagált, mellbeütötte támadóját és talán felül is kerekedett volna az alig 18 éves fiatalemberen, ha barátja be nem avatkozik és boxerével fejbe nem vágja VALENTICS-et.

Földretreperték, egyesült erővel megverték és végül alaposan összerugdosták.

A párttitkár kiabálni kezdett, félő volt, hogy hamarosan csődület támad. Őt felismerte VALENTICS, de nehogy barátja kilétét felfedjék, sietve eltűntek a legközelebbi mellékutcában.

A kis helységben rövidesen híre futott a párttitkár megverésének.

A tanácsházán egy ismerős gépiró-kisasszony elmondotta informátorunknak, hogy a párttitkár telefonon értesítette a szomszéd falu rendőrségét, mivel VAGRATÓT is rendőrhatóságilag ehhez a körzethez tartozik, erről az esetről, az ő nevét is megemlítve.

Erre haladéktalanul hazasietett, felvette ünnepi ruháját, édesanyjától nem vett búcsút, nehogy tervéről tudván kellenetlenségeknek tegye ki. Futva még elérte a 3/4 kilences személyvonatot, melyen PESTre utazott, innen a KELETről MENDERe ment.

Egyik rokonánál három napot töltött, majd MENDERől visszatért PESTre, ahonnan éjjelkor NAGYKANIZSA felé indult. Itt egy kis élelmet szerzett be. Délután háromkor

/more/

indult el gyalog BAJCSA és FITTYEGYHÁZA át, elkerülve a lakóházakat. BAJCSA előtt egy kilométerre tilalomfa bukkant, ezzel a felirattal: Határvézet, igazolvány nélkül belépni tilos. A falut távolról elhagyva, egy száraz kukoricásban húzta meg magát sötétedésig.

Nagy óvatossággal lassan ment előre, míg este 9 óra tájban FITTYEGYHÁZA és MURAKERESZTÚR között egy kis patak közelébe jutott. Ekkor halk beszélgetés ütötte meg a fülét, rögtön lehúzódott a patakparti mélyedésbe: két kerékpáros határőr húzott el mellette.

MURAKERESZTÚRT kelet felől kerülte meg. Az országutat átszelte és hogy észre ne vegyék, útja mindig kukorica-és krumpliföldeken, tartókon vitt át. A hold sütött, könnyű köd kezdett leszállani. A vasuti sín szolgált tájékozódási alapul. Eppen egy talpon állótengeri táblán lopózott keresztül, amikor hirtelen lódobogást hallott. Ösztönszerűen leguggolt a szár közé, látta, hogy két tányérsapkás államvédelmi határőr lovagolt el tőle 50-60 méterre.

Innen már csak 300 méter választotta el a drótsövényes határtól. Nemsokára a Mura kanyarulatában elérte a kettős drótsövényt, a nyomsávval súlyosbbitott vasfüggöny végső akadályát. A szögesdrót itt a folyó elfordulásának megfelelő könyökalkakzatot ölt, mégpedig másfélméterre a nyomsávtól ezen a pontos.

A sarokkisöngellésben egy kapuszerű faalkotmányt pillantott meg, mely lakattal volt bezárva. Ezen a kapun könnyűszerrel átugrott és nem is tudván az elaknásításról, újabb ugrással a szemközti levő drótsor közötti kapura mászott fel, amelyen szintén sikeresen átjutott. Ekkor egy őrtornyot pillantott meg maga előtt 100 méterre. Innen néhány méterre volt a Mura folyó.

Nadrágszíjával összekötötte ruháját és a sekély gázlón túl fogai közé vette, úgy uszított a mélyben. Ahol beindult, a víznek egy kis esése volt, ezáltal kicsit zajlott, éppen jó volt arra, hogy letompítsa az uszása által okozott vizloccsanást.

A jugoszláv oldalon, a part meredekbb lévén, a folyó sodrása erősebb lett, így aztán a kiinduló ponttól számítva legalább 150 méterre vitte az ár, de szerencséjére az őrtorony látókörén kívül.

Október 10-én éjjel után lépett a jugoszláv partra, ott kicsavarta a ruháját, kissé fázott, de végeredményben baj nélkül uszta meg az egész vállalkozást.

Hajnalban befelé haladva, megismert egy öreg kaszálosembert, akitől kiderült, hogy magyar, ez megreggeliztette a szökevényt és kérésére elvezette a határőrökhöz. Innen előbb KAPRONCARA, majd ESZÉKRE szállították, ahol egy hónapig börtönbe volt bezárva, közben két hétig állandóan tartott kihallgatása. ESZÉKről a PETRINJE büntetőtáborba vitték tizenegyed magával, ahol hat hónapig tartózkodott. Február végén ebből a táborból tizenegyed magával szökést kísérelt meg. PETRINJE környékén partizánok fogták el és puskatussal megverték őket. Két hónapig szabadon is volt és éhbérért gyerekhócsigáiban dolgozott.

1953 július 26-án kísérelte meg másodizben a szökést, azuttal Ausztria felé, de ismét sikertelenül: a határtól négy és fél kilométerre határőrök elfogták és megverték őket, MARBURGban három napig, ZÁGRÁBban 20 napig volt bezárva. ZÁGRÁBból GEROVOBA tették át, augusztus 20-án. Innen 1953 november 21-én 11 magyar és összesen 20 lengyel, cseh, román és bulgár menekülttel együtt átdobták a TRIESZTI határon.

End.